METSÄPLUS

Kaikkia runkoja ei kannata karsia, ellei tee työtä omalla ajalla ja rahalla. **TOIMITUSJOHTAJA SEPPO SILVENNOINEN, SIL-KAS OY**

Pystykarsimalla laatumännystä huippua

20–30 vuotta sitten pystykarsitut männyt eivät ole vielä arvokkaita. Kun pystykarsinnasta on kulunut 40 vuotta, alkaa sahaajien kiinnostus herätä.

JAAKKO KILPIÄINEN

Pystykarsituista männyistä saadaan aikanaan tukkeja, joista voidaan tehdä näyttäviä arvotuotteita.

RANTASALMI (MT)
Vuosina 1985–2010 männiköitä on pystykarsittu lähes 150 000 hehtaarilla julkisella tuella ja isäntälinjalla.

Etenkin pienille ja keskisuurille puutuoteyrityksille potentiaalista laatupuuta on kasvamassa paljon.

”Vaalikaa, hoitakaa ja kasvattakaa pystykarsittuja puita uudistushakkuisiin asti, ne eivät ole arvokkaita vielä kasvatushakkuiden aikaan”, neuvoi Sil-Kas Oy:n **Seppo Silvennoinen** Metsäntutkimuslaitoksen järjestämässä Itä-Savon laatukasvatuspäivässä viime viikon tiistaina Rantasalmella.

Laatupuun saatavuus koskettaa erityisesti pieniä ja keskisuuria puutuoteyrityksiä. Korkealaatuiseen raaka-aineeseen perustuvat erikoistuotteet sopivat niiden strategiaan erityisen hyvin.

Heikko saatavuus

Lopen Rakennuspuun **Markku Tuomenoja** kertoi laatukasvatuspäivän osallistujille laittaneensa lehteen ilmoituksen, jossa etsi vuonna 1965 tai sitä ennen pystykarsittuja männiköitä.

”Yhtään kohdetta ei tarjottu”, hän kertoo.

Tuomenoja peräänkuuluttaa metsänhoitoyhdistyksiä mukaan hankkimaan tietoa pystykarsituista kohteista puutuoteyrityksille.

”Tietojen kirjaaminen ontuu. Esimerkiksi Rantasalmella kohdetiedot olivat metsänhoitoyhdistyksen metsurin muistin varassa, joka pystykarsintaa oli aikanaan tehnyt.”

Metsätilojen omistajavaihdokset saattavat aiheuttaa myös ongelmia, jos tiedot metsikön hoitohistoriasta häviävät.

Laatupuun saatavuus on iso haaste, sillä asiakkaat eivät jouda odottamaan raaka-ainetta pitkään, totesi Seppo Silvennoinen Itä-Savon laatukasvatuspäivän retkellä.

Rehevien maiden paksuoksaisista puista ei saa karsimalla huippulaatua. Karsittavien oksien pitää olla alle 25 millimetriä paksuja.

”Parhaimmassa tapauksessa piensahat voisivat verkostoitua ja myydä isompia eriä laatutavaraa”, Tuomenoja sanoo.

”Tiedot kohteen erityisyydestä pitäisi olla vähintään myyjän, ostajan ja hakkuuyrittäjän tiedossa.”

Kahdessa vaiheessa

Pystykarsimalla hyvälaatuisesta männystä saadaan huippulaatua, mutta ei rehevien maiden paksuoksaisista puista. Karsittavien oksien on oltava alle 25 millimetriä paksuja.

Männyn karsinta kannattaa toteuttaa nuorissa metsissä, joissa puiden paksuus on 7–13 senttiä. Oksat poistetaan 4–6 metrin korkeudelle mieluiten kahdessa vaiheessa. Paras aika karsinnalle on kevättalvi.

”Kaikkia runkoja ei kannata karsia, ellei tee työtä omalla ajalla ja rahalla”, sanoo Silvennoinen.

Silvennoisen mukaan laatupuun saatavuus on vaikea ongelma, sillä asiakkaat eivät jouda nykypäivänä odottamaan. ”Puuta korvataan muilla tuotteilla.”

Palvelun kehitys jäi

Saha- ja puutuoteteollisuudessa palvelukokonaisuuksien kehitys on jäänyt koneiden kehityksen jalkoihin vuosien saatossa, moittii Puu-Suomi-ohjelman emeritus johtaja **Pekka Salonen**.

”Jos yrityksen taseessa on rahaa, nyt on toiminnan kehittämisen aika.”

Sahat käyvät tällä hetkellä 70 prosentin käyntiasteella. Markkinat ovat Salosen mukaan tänä vuonna montun pohjassa, mutta ennusteiden mukaan vuonna 2016 tilanne on hyvä.

SARI PENTTINEN

Laatupuuta syntyy hitaasti

RANTASALMI (MT)
Laatupuun tuottaminen vaatii yleensä pitkän kasvatusajan. Haasteena onkin kehittää menetelmiä tuottaa laatupuuta kustannustehokkaasti, totesi Metsäntutkimuslaitoksen erikoistutkija **Jari Hynynen** viime viikon tiistaina Itä-Savon laatukasvatuspäivässä.

Hyvälaatuista raaka-ainetta pitäisi pystyä tuottamaan nopeasti ja kohtuullisilla investoinneilla.

Jalostetun viljelymateriaalin käyttäminen nopeuttaa tutkitusti kasvua. Pituuskasvu on 5–10 prosenttia ja tilavuuskasvu 15–30 prosenttia suurempaa siemenviljelyssiemenellä perustetuissa metsiköissä kuin metsikkösiemenmetsiköissä, kertoo Hynynen.

Kasvunopeuden lisäksi rungon laatutekijät, kuten oksien paksuus, oksakulma ja rungon suoruus paranevat jalostetulla materiaalilla.

Metsänomistaja vaikuttaa

Metsänomistaja voi vaikuttaa moniin metsänkasvatuksen kannattavuuden osatekijöihin, kuten puuston kasvu- ja järeytymisnopeuteen sekä puuston laadun kehitykseen, Hynynen muistutti.

Koska metsäntuotto määräytyy sekä puun määrän että laadun mukaan, metsänomistajan tehtävänä on valita, miten paljon panostaa laadun parantamiseen.

Laatukasvatusta on pidetty karujen maiden männiköiden ja viljavien maiden rauduskoivikoiden menetelmänä.

Viimeisimmät tutkimukset osoittavat, että laatukasvatus onnistuu myös nopeakasvuisella männyllä ja jalostetulla metsänviljelymateriaalilla.

Kasvatus onnistuu, kun puuston laadulliset lähtökohdat ovat muuten sopivat ja menetelmiä käytetään oikein.

SARI PENTTINEN

Avohakkuut vapautuvat, uudistamisaika pitenee

Metsälain avohakkuurajoitukset ehdotetaan poistettavaksi. Uudistamisvelvoitteesta pidetään sen sijaan kiinni, mutta kelvollisen taimikon aikaansaamiseksi varattua aikaa pidennetään.

Mikäli metsälain uudistamista pohtineen työryhmän ehdotus toteutuu, metsänomistaja voi jatkossa uudistaa metsänsä milloin haluaa. Nykyisin metsän uudistuskypsyydelle on tarkat ikä- ja järeysvaatimukset.

Myös erilaiset yläharvennukset, pienaukkohakkuut ja metsän kasvatus eri-ikäisrakenteisena sallitaan. Vapauden lisääntyminen vastaa metsänomistajien toiveita.

Työryhmän ehdotusta eteenpäin vievä maa- ja metsätalousministeri **Jari Koskinen** (kok.) muistutti, että vapauteen kuuluu myös vastuu.

Kestävyys varmistetaan

Metsätalouden kestävyyttä varmistaa uudistamisvelvoite, mutta siihenkin tulee merkittävä lisäjousto. Jatkossa kasvatuskelpoinen taimikko on saatava Etelä-Suomessa aikaiseksi 7 vuodessa. Väli-Suomessa aikaa on 13 ja pohjoisessa 20 vuotta.

Uudistamiseen varatun ajan pidentämisellä helpotetaan luontaista uudistamista. Se ei ole onnistunut etenkään Pohjois-Suomessa nykyisillä aikarajoilla.

Uudistamisvelvoitteeseen tulee lisää joustoa. Kun uudistamiseen varattua aikaa pidennetään, luontainen uudistaminen helpottuu.

Kasvatuskelpoiseksi taimikko luetaan puolen metrin keskipituudessa, eikä vesakko tai heinittyminen saa sitä uhata. Nykyisin käytössä on 1,3 metrin pituusvaatimus.

Keskipituusvaatimuksen laskulla tavoitellaan taimikonhoidon aikaistamista. Silloin sen kustannukset jäävät pienemmiksi kuin myöhemmin tehtynä.

Taimikon perustamiseen saa pääsääntöisesti käyttää mäntyä, kuusta, rauduskoivua, tervaleppää, tammea, kynäjalavaa, vuorijalavaa, metsälehmusta tai saarnea. Hieskoivun käytön metsälaki jättää turvemaille tai soistuneille tai tiiviille savimaille.

Mikäli metsänomistaja haluaa käyttää muita puulajeja, niiden soveltuvuudesta on annettava riittävä selvitys metsänkäyttöilmoituksessa.

Myös kasvatushakkuissa säilyvät jäävälle puustolle asetettavat vaatimukset. Ihan mitä vaan metsässä ei siten saa jatkossakaan tehdä.

JARMO PALOKALLIO